

'wiens ondergeschikte een oorlogsmisdrijf heeft begaan, wordt mede als dader van dat oorlogsmisdrijf gestraft, indien hij het begaan van dat oorlogsmisdrijf door zijn ondergeschikte heeft geduld, terwijl hij wist, althans redelijkerwijs moest vermoeden, dat het begaan werd of zou worden begaan.'

Artikel 10 tenslotte had op groepen oorlogsmisdadigers, speciaal op de *Kenpeitai*, betrekking.¹ Het luidde:

'Indien een oorlogsmisdrijf op zodanige wijze is begaan in het kader van de werkzaamheid van een bepaalde groep personen, dat het misdrijf aan die groep als geheel moet worden toegerekend, wordt het misdrijf geacht door die groep te zijn begaan en wordt de strafvervolgung ingesteld en de straf uitgesproken tegen alle leden dier groep.'

De Temporaire Krijgsraden zouden recht spreken in colleges van drie: de president en twee leden; zij zouden, voorzover nodig, gemilitariseerd worden – beroepsrechters werden president van de meeste Temporaire Krijgsraden.² De auditeurs-militair (diegenen die de dagvaarding zouden uitbrengen en de eisen zouden stellen) waren niet gemilitariseerd – als zodanig trad meestal de plaatselijke officier van justitie of een van zijn substituut-officieren op. De Japanners die voor de krijgsraden gedaagd zouden worden, zouden verdedigers krijgen: daartoe werden, voor zover nodig, advocaten uit Japan naar Indië overgebracht – zij werden daar bijgestaan door Japanners die kennis hadden van plaatselijke toestanden en die het Nederlands, het Engels of het Indonesisch beheersten.

In één opzicht verschilde de Nederlandse rechtspraak van die der andere mogendheden: elk die voor een Temporaire Krijgsraad werd gedaagd, kon de onpartijdigheid van de president of de leden van dat college aanvechten – bleek dan bijvoorbeeld dat het college een president of lid telde dat persoonlijk slachtoffer van de verdachte was geweest, dan werd deze vervangen.

Er was geen recht van beroep. Wel was de bepaling gemaakt dat aan elk vonnis het fiat executie moest worden verleend door de hoogste militaire (later burgerlijke) autoriteit in het betrokken gebied en was deze van de juistheid van het vonnis niet overtuigd, dan kon hij zijn bedenkingen aan de betrokken Temporaire Krijgsraad kenbaar maken; werd het vonnis niet gewijzigd, dan werden de stukken aan de hoogste Nederlandse autoriteit voorgelegd en als deze het met de bedenkingen eens

¹ A.v., no. 74. ² Bij de belangrijkste Temporaire Krijgsraad: die te Batavia, waren aanvankelijk ook de leden burger-rechtsgeleerden.